

Quickscan flora en fauna

Klimbos Terschelling

Eelerwoude

kleurt het landelijk gebied

Quickscan flora en fauna

Klimbos Terschelling

Definitief

Opdrachtgever

Staatsbosbeheer Terschelling
Dhr. F. Zwart
Longway 28
8881 CM Terschelling West
0562-442116
f.zwart@staatsbosbeheer.nl

Opdrachtnemer

Eelerwoude
Brink 4a
7981 BZ Diever
0521 - 32 44 00
0521 - 32 44 01
info@eelerwoude.nl
www.eelerwoude.nl

Projectgegevens:

Projectnummer: P6819
Datum: 7-4-2015
Projectleider: R. Leeper
Opgesteld: D. Welink
Gecontroleerd: S. Boekhout

Onderzoek van Eelerwoude voldoet aan de eisen die het Ministerie van Economische Zaken stelt. Eelerwoude is lid van het Netwerk Groene Bureaus. Het Netwerk werkt aan de kwaliteit van advisering gericht op natuur, landschap, water, milieu en ruimte. Het Netwerk heeft een gedragscode die opdrachtgevers en andere belanghebbende een basis biedt om de leden aan te spreken op de kwaliteit van hun werk.

Dit onderzoek is op zorgvuldige wijze uitgevoerd, conform de geldende wet- en regelgeving ten aanzien van flora en fauna. Desondanks zal nooit een 100% volledig beeld van de aanwezige flora en fauna gegeven kunnen worden. Natuur is dynamisch, situaties kunnen veranderen.

De opmaak van dit rapport gaat uit van dubbelzijdig afdrukken

INHOUD

1	INLEIDING	5
1.1	Aanleiding.....	5
2	HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING	7
2.1	Huidige situatie.....	7
2.2	Voorgestane ontwikkeling.....	7
3	NATUURWETGEVING	9
3.1	Flora- en faunawet beschermt dieren en planten.....	9
3.2	Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998.....	11
3.3	Ecologische Hoofdstructuur.....	13
3.4	Rode lijst.....	13
4	METHODE	14
4.1	Bureauonderzoek.....	14
4.2	Terreinbezoek.....	14
5	BESCHERMDE SOORTEN & EFFECTEN	15
5.1	Planten.....	15
5.2	Zoogdieren.....	16
5.3	Vogels.....	17
5.4	Amfibieën en reptielen.....	18
5.5	Vissen.....	19
5.6	Beschermde soorten ongewervelden.....	19
6	BESCHERMDE GEBIEDEN – NATURA 2000	20
6.1	Instandhoudingsdoelstellingen.....	20
6.2	Effect beoordeling.....	23
6.3	Cumulatie.....	24
6.4	Conclusie Voortoets.....	24
7	EHS (NATUURNETWERK NEDERLAND)	25
7.1	Inleiding.....	25
7.2	Effecten.....	26
7.3	Conclusie.....	27
8	CONCLUSIES EN VERVOLGSTAPPEN	28
8.1	Flora- en faunawet.....	28
8.2	Natuurbeschermingswet.....	30
8.3	EHS (Natuurnetwerk Nederland).....	30
	LITERATUURLIJST	32
	BIJLAGEN	
	BIJLAGE 1- ORCHDEEËN	
	BIJLAGE 2- BROEDVOGELTERRITORIA IN 2006 EN 2012	

Figuur 1. Globale ligging onderzoeksgebied (binnen rode rechthoek). Bron: Google Maps

1

INLEIDING

1.1 Aanleiding

Staatsbosbeheer wil, met enkele ondernemers, de omgeving van het voormalige kinderspeelparadijs “Okidoki” wijzigen. Er worden onder andere twee bouwwerken, een toegangsweg, een parkeervoorziening en een klimbos gerealiseerd. Eén bouwwerk is ten behoeve van de start en aankomst van huifkartochten en het tweede bouwwerk is ten behoeve een klimbos. De huifkarren staan momenteel even ten zuiden van het projectgebied opgesteld.

Aangezien de voorgenomen ontwikkeling niet past in het geldende bestemmingsplan, is een bestemmingsplanwijziging vereist. Hiervoor is een toetsing van de plannen aan de natuurwetgeving noodzakelijk. Met deze toetsing moet duidelijk worden hoe de ontwikkeling gerealiseerd kan worden binnen de kaders van de natuurbescherming.

De eerste stap in deze toetsing is de quickscan flora en fauna. De quickscan richt zich op het verkrijgen van een geïnformeerd beeld van de mogelijke consequenties vanuit de Flora- en faunawet. Op basis daarvan worden uitspraken gedaan over de (mogelijke) effecten van de voorgenomen ontwikkeling en de eventueel noodzakelijke vervolgstappen.

De planlocatie ligt direct tegen het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling aan. De aanleg en het gebruik van het plangebied moeten dan ook beoordeeld worden op eventuele strijdigheid met de instandhoudingsdoelen en wezenlijke waarden van dit gebied. Deze ‘Voortoets’ is opgenomen in deze rapportage.

Tenslotte maakt het klimbos deel uit van de EHS (Natuurnetwerk Nederland). De voorgenomen ontwikkeling moet worden getoetst aan de waarden van de EHS. Deze toets is ook opgenomen in de rapportage.

Figuur 2 Foto's plangebied

2

HUIDIGE SITUATIE EN ONTWIKKELING

2.1 Huidige situatie

Het plangebied ligt in het verlengde van de Sportlaan, aan de noordoostelijke rand van het dorp West-Terschelling. Zie figuur 1 (onderzoeksgebied) en figuur 3 (plangebied). Het plangebied bestaat grotendeels uit gemengd bos met voornamelijk Corsicaanse den, zomereik, berk en ondergroei van Amerikaanse vogelkers en eikvaren. Het bos is in de jaren '20 en '30 aangeplant op een oorspronkelijke duinbodem. Een deel van het plangebied ontstaat uit een intensief onderhouden grasland dat wordt gebruikt als sportveld en vertrekpunt van huifkarren. Hierlangs staan een aantal bomen met ondergroei van eikvaren, kamperfoelie en lijsterbes. De overgang tussen bos en open gebied is scherp. In figuur 2 zijn enkele foto's van het plangebied opgenomen.

Naast het plangebied staat een leegstaand gebouw en ligt een verharde parkeerplaats. Vanaf dit terrein lopen twee zandpaden het bos in. In het bos wordt veel gerecreëerd, onder andere door wandelaars, al dan niet met hond. Er lopen diverse zandpaadjes door het bos. De huifkarren vertrekken vanaf het weiland door het bos naar de duinen en het strand.

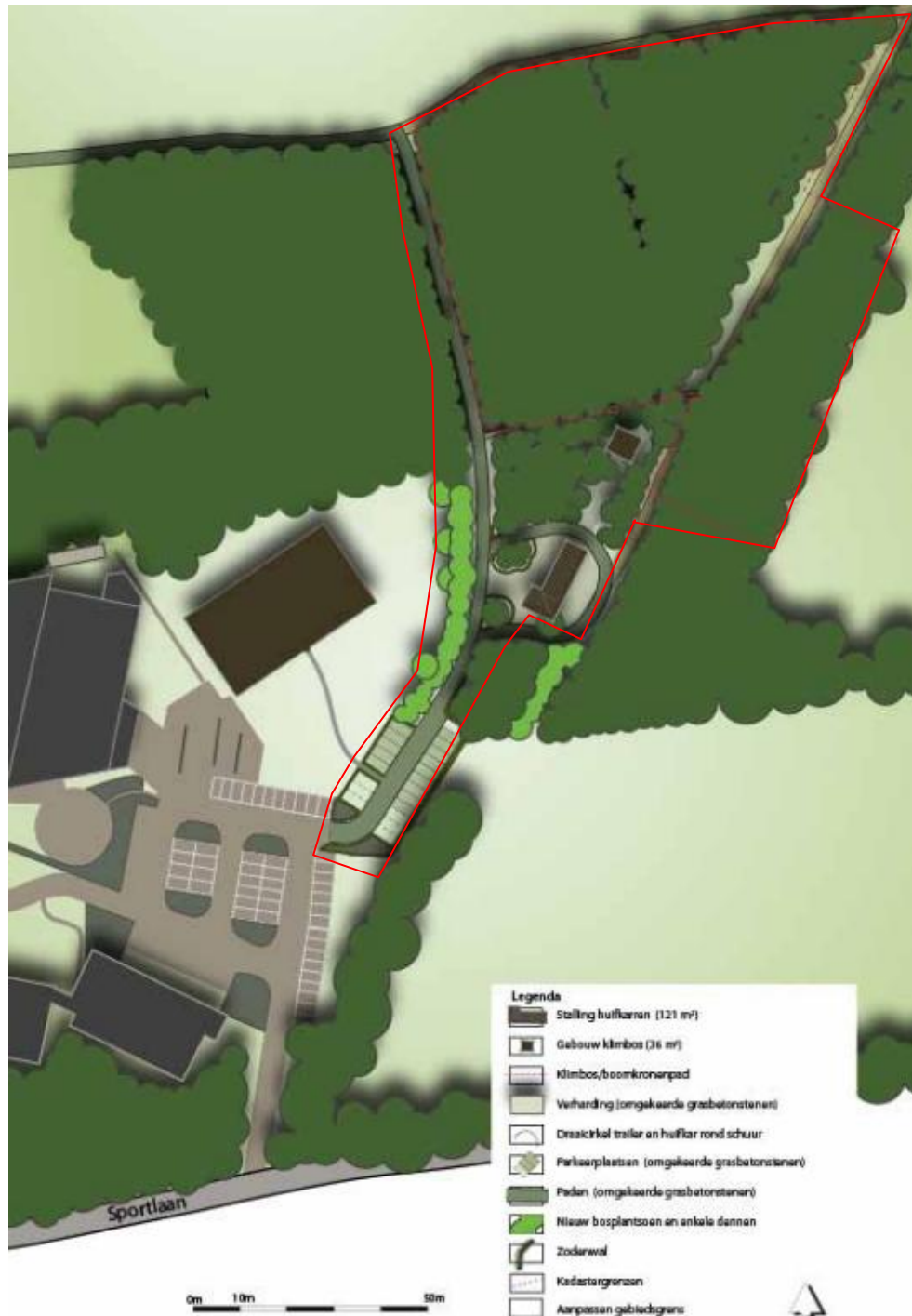
In het noorden wordt het plangebied begrensd door een zandpad. Ten noorden daarvan ligt een open duingebied. Ten noordwesten hiervan van het plangebied ligt het groepskampeerterein van Staatsbosbeheer.

2.2 Voorgestane ontwikkeling

In figuur 3 is de nieuwe inrichting geschetst. In het plangebied komen:

- een gebouw voor het ontvangen van bezoekers en de stalling van paarden en huifkarren: maatvoering van 17 x 7,3 meter;
- een gebouw als start van het klimbos: maatvoering van 6 x 6 meter;
- ontsluiting door middel van een nieuw pad dat aansluit op een bestaand zandpad;
- 29 nieuwe parkeerplaatsen ten behoeve van de nieuwe functies in het gebied;
- verharding van het zandpad voor een betere ontsluiting van het groepskampeerterein. De Longway, die hier ten westen van loopt, wordt dan afgesloten voor gemotoriseerd verkeer;
- een tracé van een klimbos, bestaande uit houten platforms op hoogte in de bomen en touwen daar tussen.

In het veld zijn enkele grote karakteristieke bomen aangewezen die blijven staan. Verder worden zo veel mogelijk bomen behouden. Ook is rekening gehouden met behoud van het bestaande reliëf.

Figuur 3 Inrichtingsschets plangebied (Eelerwoude, 2015). De rode lijn geeft de grens van het plangebied aan.

3

NATUURWETGEVING

De natuurwet- en regelgeving kent twee sporen, namelijk een gebiedsgericht (Natuurbeschermingswet 1998) en een soortgericht spoor (Flora- en faunawet). Met de Flora- en faunawet en de Natuurbeschermingswet 1998 zijn de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving geïmplementeerd. De kern van het natuurbeleid wordt gevormd door de Ecologische hoofdstructuur, dat een samenhangend netwerk vormt van natuurgebieden. In dit hoofdstuk wordt kort ingegaan op de relevante wetgeving en het natuurbeleid voor het plangebied.

3.1 Flora- en faunawet beschermt dieren en planten

De Flora- en faunawet is erop gericht om de Nederlandse biodiversiteit te beschermen. De dieren en planten binnen de Nederlandse wetgeving de plek te geven die hun volgens de Europese afspraken toekomt. De Flora- en faunawet is overal en altijd van toepassing bij ontwikkelingen. In hoofdstuk 5 wordt verder ingegaan op de aanwezigheid van beschermde soorten. Voor meer informatie inzake de Flora- en faunawet zie de website van het ministerie van Economische Zaken: www.drloket.nl.

Bescherming planten en dieren

De Flora- en faunawet gaat over de bescherming van ongeveer 500 planten- en diersoorten, van de 36.000 soorten die in Nederland voorkomen. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij-principe').

De wet beschermt:

- enkele vaatplanten;
- bijna alle zoogdieren;
- alle vogels;
- alle reptielen;
- alle amfibieën;
- enkele vissen;
- enkele ongewervelde (insecten en weekdieren).

Deze soorten zijn verdeeld in vijf beschermingsniveau's:

- licht beschermde soorten (tabel 1 van de Flora- en faunawet);
- middelmatig beschermde soorten (tabel 2 van de Flora- en faunawet);
- zwaar beschermde soorten (tabel 3 van de Flora- en faunawet);
- vogels;
- vogels waarvan de nesten het hele jaar zijn beschermd.

	Bestendig beheer	Ruimtelijke ontwikkeling
Niet beschermde soorten	Zorgplicht	Zorgplicht
Soorten van tabel 1 Lichtste beschermingsregime algemene soorten	Vrijstelling Wel zorgplicht	Vrijstelling Wel zorgplicht
Soorten van tabel 2 Middelste beschermingsregime overige soorten	Gedragcode of Ontheffing	Gedragcode of Ontheffing
Vogels	Gedragcode of Ontheffing	Gedragcode of Ontheffing
Vogels met jaarrond beschermde nesten	Gedragcode of Ontheffing	Ontheffing
Soorten van tabel 3 Zwaarste beschermingsregime Bijlage 1 AMvB Bijlage IV Habitatrichtlijn	Gedragcode of Ontheffing	Ontheffing

Figuur4 Overzicht mogelijke instrumenten om de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet te overtreden bij activiteiten. De tabellen in dit overzicht verwijzen naar de verschillende tabellen in de Flora- en faunawet.

Verbodswet

De Flora- en faunawet is - in tegenstelling tot vele andere wetten - een verbodswet en geen gebodswet. Overtreding van de Flora- en faunawet is een economisch delict waarbij op basis van 'strafrecht' boetes worden gegeven en/of vervolging optreedt. Ook kan op basis van bestuursrecht bestuursdwang worden opgelegd. Personen worden individueel aansprakelijk gesteld en eventuele opdrachtgevers kunnen te maken krijgen met aansprakelijkheid en vervolgschade.

De verboden moeten ervoor zorgen dat in het wild levende planten en dieren zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Handelingen die de wet verbiedt zijn:

- plukken, vangen en doden;
- verstoren;
- vernielen van leefgebied, nesten en holen;
- weghalen van eieren;
- bezit en handel.

Onder bepaalde voorwaarden mogen deze handelingen wel uitgevoerd worden. U heeft dan een ontheffing of vrijstelling nodig of u werkt conform een gedragscode.

Figuur44 geeft aan bij welke activiteiten welke instrumenten beschikbaar zijn.

Zorgplicht

De Flora- en faunawet gaat uit van de intrinsieke waarde van alle dieren en planten. De mens moet daar zorgvuldig mee omgaan. Daarom is de zorgplicht in artikel 2 van de wet opgenomen. De zorgplicht houdt in dat iedereen 'voldoende zorg' in acht moet nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten en hun leefomgeving. Dat betekent dat iedereen naar redelijkheid nadelige effecten:

- moet voorkomen;
- moet beperken;
- ongedaan moet maken.

3.2 Natura 2000-gebieden, Natuurbeschermingswet 1998

Natura 2000 is een samenhangend netwerk van natuurgebieden in Europa. Natura 2000 bestaat uit gebieden die zijn aangewezen in het kader van de Europese Vogelrichtlijn (79/409/EEG) en gebieden die zijn aangemeld op grond van de Europese Habitatrichtlijn (92/43/EEG). Deze gebieden worden in Nederland op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 beschermd.

De grens van het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling ligt bij de zandweg die het plangebied in het noorden begrenst. De gebouwen en parkeerplaats liggen op ongeveer 100 m van dit gebied, zie figuur 5. Het tracé van het klimbos komt dicht bij de grens. Gezien deze korte afstand is een inschatting van de mogelijke effecten noodzakelijk. In hoofdstuk 6 zal hier verder op ingegaan worden.

Figuur 5 Ligging plangebied (rode rechthoek) ten opzichte van EHS (donker groen) en Natura 2000 (rode arcering). Bron: www.fryslan.nl.

3.3 Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. In of in de directe nabijheid van de EHS geldt het 'nee, tenzij'- principe. In principe zijn er geen ontwikkelingen toegestaan als zij de wezenlijke kenmerken of waarden van het gebied aantasten.

Wanneer bij een ontwikkeling mogelijke effecten op de provinciale Ecologische Hoofdstructuur denkbaar zijn, is het raadzaam (en in sommige gevallen noodzakelijk) een toetsing aan de EHS uit te voeren. Het plangebied maakt onderdeel uit van de EHS, zie figuur 5. In hoofdstuk 7 zal hier verder op ingegaan worden.

3.4 Rode lijst

De Rode Lijst bevat een overzicht van soorten die uit Nederland zijn verdwenen of dreigen te verdwijnen. Dit wordt bepaald op basis van zeldzaamheid en/of negatieve trend. Een vermelding op een Rode Lijst geeft dus een indicatie over hoe het een soort vergaat, het is geen indicatie over de zeldzaamheid. De lijsten worden periodiek vastgesteld door de staatssecretaris van het Ministerie van Economische Zaken. In totaal zijn 18 Rode Lijsten aanwezig waarop 3363 soorten zijn vermeld. Rode lijsten hebben geen juridische status. Als een soort op de lijst komt, is deze niet automatisch beschermd. Daarvoor moet de soort worden aangewezen onder de Flora- en faunawet. Binnen deze rapportage wordt alleen ingegaan op soorten die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet. Rode Lijst-soorten worden in principe niet aangehaald.

4

METHODE

De aanwezige natuurwaarden zijn in beeld gebracht op basis van een bestaande inventarisatiegegevens en een verkennend veldbezoek.

4.1 Bureauonderzoek

Voor het bureauonderzoek is gebruik gemaakt van landelijke, provinciale en waar mogelijk lokale verspreidingsinformatie.

Uit de landelijke verspreidingsinformatie uit atlassen, die deels gedateerd is, moet blijken of nabij de locaties in het verleden strikt beschermde soorten zijn aangetroffen. Exacte locaties of datering van de waarnemingen zijn daarbij veelal niet bekend. Deze gegevens hebben vaak betrekking op atlasblokken (5x5 kilometer). De soortgegevens hebben daarom veelal betrekking op de regio en niet specifiek op het plangebied.

De website www.waarneming.nl zijn ook geraadpleegd. Een groot aantal amateurs en professionals zetten op deze websites natuurwaarnemingen. De site wordt gecontroleerd door een validatiecommissie. Soortwaarnemingen via deze bron zijn redelijk betrouwbaar, maar kunnen moeilijk geverifieerd worden. Wel kan het een beeld geven van mogelijke soorten in de regio. Waarnemingen zijn, in tegenstelling tot atlassen, vaak tot op de exacte locatie te herleiden.

Tenslotte zijn enkele soortgroepen systematisch geïnventariseerd in opdracht van Staatsbosbeheer. Ook deze data is tijdens het onderzoek meegenomen.

4.2 Terreinbezoek

Op basis van een eenmalig veldbezoek is de geschiktheid van het onderzoeksgebied voor de verwachte soorten/soortgroepen beoordeeld. Het veldbezoek is overdag door Diliaan Welink adviseur ecologie bij Eelerwoude uitgevoerd op 28 mei 2014 bij 15°C en regen. Het gaat hier om een deskundigenoordeel op basis van de fysieke gesteldheid van het terrein (biotopen onderzoek). Daarnaast zijn de aangetroffen belangwekkende soorten ook genoteerd.

5

BESCHERMDE SOORTEN & EFFECTEN

Dit hoofdstuk beschrijft de tijdens het veldonderzoek waargenomen soorten, al dan niet aangevuld met gegevens uit literatuur en andere informatiebronnen. Tevens worden eventuele effecten beschreven als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling.

5.1 Planten

Voorkomen en functie

Er zijn tijdens het veldbezoek geen beschermde plantensoorten aangetroffen. Ook in de literatuur zijn geen waarnemingen van beschermde soorten in dit gebied bekend.

De kleine keverorchis (*Neottia cordata*) en de dennenororchis (*Goodyera repens*) (beide tabel 2-soorten) zijn strikt gebonden aan aanplanten van dennen, en hebben een sterke voorkeur voor percelen met een dichte kroonlaag, waaronder een struiklaag en een kruidlaag nagenoeg ontbreekt. De voor de orchideeën geschikte groeiomstandigheden komen in de naaldbossen van Terschelling veelvuldig voor, maar zijn elders in Nederland zeldzaam tot uiterst zeldzaam (Zumkehr, 2011). Bij de inventarisatie van orchideeën in 2012 zijn binnen het plangebied beide soorten aangetroffen, in een stuk met een open vegetatie, zie bijlage 1. Gelet op de aanwezige terreintypen, het beheer en de functie van het plangebied is het niet waarschijnlijk dat elders binnen de begrenzing van het plangebied andere beschermde plantensoorten voorkomen.

Effecten en vervolgacties

De groeiplaats van de orchideeën kan worden ontzien tijdens de werkzaamheden en het gebruik. De ontwikkeling heeft dan geen effect op (de omstandigheden op) groeiplaatsen van beschermde soorten buiten het plangebied. De locatie van de planten, de bescherming daarvan en de te volgen werkwijze moet door een ter zake kundige worden vastgelegd in een werkprotocol.

Wanneer niet kan worden gegarandeerd dat de groeiplaatsen van de dennenororchis en keverorchis zowel tijdens de werkzaamheden als tijdens het gebruik worden beschermd tegen beschadiging en vernietiging, moet worden gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode voor ruimtelijke ontwikkelingen of een ontheffing worden aangevraagd.

5.2 Zoogdieren

5.2.1 Vleermuizen

Voorkomen en functie

In het plangebied is tijdens het dagbezoek beoordeeld of de locatie geschikt is voor vleermuizen. Hierbij is onderscheid gemaakt in: verblijfplaats, vliegroute en foerageergebied.

In het plangebied kunnen de volgende vleermuissoorten voorkomen: gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger. Dit zijn algemeen voorkomende soorten. Van ruige dwergvleermuis is bekend dat zij in het voor- en najaar via de Waddeneilanden migreren. Met name de randen van het plangebied kunnen dan door deze soort worden gebruikt als foerageergebied. Tijdens de trek kunnen de dieren 'overdagen' in spleten en gaten in bomen, achter loshangend schors en in nestkasten. Dit kan ook in het plangebied het geval zijn (m.n. schors). Holtes zijn tijdens het veldbezoek niet waargenomen, maar hier is niet actief naar gezocht. Kraamkolonies zijn in Nederland alleen bekend uit Noord-Holland, dus zeer waarschijnlijk niet op Terschelling aanwezig.

Laatvlieger en gewone dwergvleermuis zijn gebouwbewonende soorten. In het plangebied zijn geen gebouwen en dus geen geschikte verblijfplaatsen voor deze soorten aanwezig. Deze soorten kunnen wel in het plangebied foerageren, met name langs de randen en over de paden.

Effecten en vervolg

Alle vleermuissoorten zijn strikt beschermd onder de Flora- en faunawet. Het verjagen, vangen en doden van individuen van beschermde soorten, alsmede het verstoren of vernielen van vaste verblijfplaatsen (inclusief de functionele leefomgeving) is verboden vanuit de Flora- en faunawet. De functionaliteit van verblijfplaatsen van vleermuizen dient te allen tijde gegarandeerd te blijven.

De werkzaamheden, de herinrichting en het gebruik van het plangebied zullen geen effect hebben op gebouwbewonende soorten als laatvlieger en gewone dwergvleermuis. Er worden geen verblijfplaatsen vernietigd en het foerageergebied blijft in stand. De foeragemogelijkheden voor boombewonende soorten als ruige dwergvleermuis worden niet aangetast. Zo lang geen bomen met holtes en loshangend schors worden gekapt, worden ook eventuele verblijfplaatsen van deze soorten niet aangetast.

Uitgangspunten hierbij zijn dat:

- De werkzaamheden uitsluitend overdag uit gevoerd worden (m.n. in actieve periode van vleermuizen- april t/m november)
- Geen (extra) verlichting aan gebracht wordt.
- Bomen met holtes en loshangend schors en enkele bomen daaromheen worden niet gekapt (zoals beschreven in de Gedragscode Bosbeheer).

Indien blijkt dat hieraan niet wordt voldaan, dan is nader onderzoek naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen noodzakelijk. Aan de hand van dit nader onderzoek kan dan bepaald worden of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is.

5.2.2 Overige zoogdieren

Voorkomen en functie

Tijdens het veldbezoek zijn geen sporen gevonden van zoogdieren. Gezien de huidige inrichting en het gebruik van het plangebied en de ligging dicht bij de bebouwing maken waarschijnlijk alleen algemeen voorkomende soorten gebruik van het plangebied. Het gaat dan bijvoorbeeld om egel, bosmuis en gewone bosspitsmuis (tabel 1 soorten). Ook Staatsbosbeheer kent alleen algemene soorten die in het gebied voorkomen (mondelinge mededeling A. Zonderland) Zwaarder beschermde soorten zijn op basis van hun voorkeur voor habitat én hun landelijke verspreiding niet te verwachten in het plangebied.

Effecten en vervolg

De ingreep zal naar verwachting leiden tot een tijdelijk verstoring en beperkt verlies van leefgebied van de genoemde zoogdieren van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten omdat er voldoende alternatief leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt dan ook een vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

5.3 Vogels

Alle vogels zijn als soort op een gelijke wijze beschermd in de Flora- en faunawet. Beleidsmatig heeft het Ministerie van Economische Zaken een onderverdeling gemaakt, gericht op de mate van verantwoording en afstemming van werkzaamheden versus het behoud van vaste rust- en verblijfplaatsen. Dit betreft:

- Vogels met jaarrond beschermde nesten
- Overige broedvogels

Bij zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden kunnen nesten van overige vogels soms ook jaarrond beschermd zijn. Dit is met name aan de orde bij grote ontwikkelingen of zeer bijzondere locaties. In de regel is dit niet aan de orde en zijn de nesten van de vogels alleen beschermd als ze in gebruik zijn.

Voorkomen en functie

In 2012 zijn alleen de territoria van 'bijzondere' broedvogelsoorten gekarteerd in de terreinen van Staatsbosbeheer. Dit zijn de minder algemene soorten en soorten van de Rode lijst. In 2006 zijn alle broedvogelsoorten gekarteerd. Deze gegevens zijn opgenomen in bijlage 2.

Broedvogels

In het plangebied broeden minder vogels dan in de directe omgeving. Alle aangetroffen vogels binnen en direct rondom het plangebied vallen onder de algemene broedvogels van bossen, struwelen en parken. Het gaat om roodborst, boomkruiper, vink, fitis, koolmees, zanglijster, zwarte mees, merel en ekster. Deze en andere algemene soorten zullen ook in het plangebied foerageren.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

Verblijfplaatsen van vogelsoorten die jaarrond van vaste rust- en verblijfplaatsen gebruik maken zijn in 2006 en 2012 niet aangetroffen in het plangebied en worden op basis van de aanwezige terreintypen ook niet verwacht.

Effecten en ontheffing

De aanwezige vogels in het plangebied zijn al gewend aan de aanwezigheid van recreanten in het plangebied en de directe omgeving. Bomen met nestholtes worden gespaard. In het plangebied en de directe omgeving blijft voldoende gelegenheid voor het vinden van voedsel en nestgelegenheid. De lokale populaties zullen naar verwachting geen negatief effect ondervinden van de ontwikkeling. Het gaat om zeer algemene soorten.

De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd buiten de broedperiode en dus geen broed(ende)vogels verstoren. Het terrein zal niet worden verlicht, ook niet na de inrichting.

Aanbevelingen

In de directe omgeving van het plangebied kunnen enkele nestkasten worden opgehangen om de aanwezige soorten extra nestgelegenheid te geven. Dit is echter niet strikt noodzakelijk vanuit de Flora- en faunawet.

5.4 Amfibieën en reptielen

Voorkomen en functie

Amfibieën

Het bos in het plangebied en het grasveld zijn weinig aantrekkelijk voor amfibieën. Waterelementen die gebruikt kunnen worden voor de voortplanting ontbreken. Deze zijn ook niet op korte afstand van het plangebied aanwezig. Mogelijk dient het bos wel als landbiotoop voor enkele algemeen voorkomende soorten als gewone pad en bruine kikker (tabel 1).

In het open heide/duingebied ten noorden van het plangebied is rugstreppad (tabel 3) waargenomen. Uit de literatuur blijkt niet dat deze soort in bossen overwintert. Waarschijnlijk zal de rugstreppad dus niet in de locatie van het klimbos voorkomen. De zandweg langs het bosgebied, die verhard zal worden, is mogelijk wel onderdeel van het leefgebied. De rugstreppad kan de berm gebruiken om in te schuilen.

Reptielen

In het open heide/duingebied ten noorden van het plangebied zijn de levendbarende hagedis (tabel 2) en zandhagedis (tabel 3) waargenomen. Mogelijk dat zij ook de te verharden zandweg gebruiken, bijvoorbeeld om zich op te warmen. Het bos en het grasveld in het plangebied zijn ongeschikt als leefgebied voor deze soorten..

Effecten en ontheffing

Het aanleggen en het gebruik van het klimbos en de gebouwen heeft naar verwachting geen effect op de aanwezige licht en zwaar beschermde soorten amfibieën en reptielen.

Eventuele werkzaamheden langs de noordrand van het bosgebied en de werkzaamheden op de zandweg kunnen enkele hagedissen en mogelijk een enkele rugstreeppad verstoren. Verharding van de weg betekent het verwijderen van (potentieel) leefgebied. De bosrand blijft na afronding van de werkzaamheden geschikt als leefgebied.

Nader onderzoek moet aantonen in welke mate het zandpad (inclusief werkstrook) nu door de zandhagedis, levendbarende hagedis en rugstreeppad wordt gebruikt en wat de effecten van verharding op deze soorten zullen zijn. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek wordt bepaald of een ontheffing noodzakelijk is.

5.5 Vissen

Voorkomen en functie

In het plangebied komen geen waterpartijen voor. Aanwezigheid van (beschermde) vissen is dan ook uitgesloten.

5.6 Beschermde soorten ongewervelden

Voorkomen en functie

Beschermde soorten ongewervelden (dagvlinders, libellen, kevers, Europese rivierkreeft en platte schijfhoren) worden op grond van hun landelijke verspreiding en habitatvoorkeuren niet verwacht.

Effecten en ontheffing

De werkzaamheden hebben geen negatief effect op beschermde ongewervelde diersoorten.

6

BESCHERMDE GEBIEDEN – NATURA 2000

Dit hoofdstuk beschrijft de eventuele effecten als gevolg van de voorgenomen ontwikkeling op de Natura-2000 gebieden direct rond het plangebied en de vervolgstappen die in dit kader moeten worden genomen.

6.1 Instandhoudingsdoelstellingen

In figuur 6 is aangegeven welke Natuua-2000 gebieden een cirkel met een straal van 3 km rond het plangebied liggen. Het gaat om Duinen Terschelling, de Noorzeekustzone en Waddenzee. Gezien de zeer locale uistraling van de activiteiten zijn alleen de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling voor dit onderzoek relevant. Deze staan in tabel 1 t/m 3.

Figuur 6. Ligging van Natura 2000-gebieden bij het plangebied. Het plangebied is aangegeven met een ster. De oranje gearceerde delen maken onderdeel uit van de omliggende Natura 2000-gebieden. De gearceerde delen op het land zijn onderdeel van Natura 2000-gebied Duinen Terschelling, ten noorden van het eiland ligt het Natura 2000-gebied Noordzeekustzone en ten zuiden ligt het Natura 2000-gebied Waddenzee.

Kernopgaven (2)				
Kernopgaven (1)				
Doelstelling kwaliteit				
Doelstelling oppervlakte			▼	
Landelijke staat van instandhouding			▼	
Habitattypen			▼	
H1310A - Zilte pionierbegroeiingen (zeekraal)	-	=	=	
H1310B - Zilte pionierbegroeiingen (zeevetmuur)	+	=	=	
H1330A - Schorren en zilte graslanden (buitendijks)	-	=	=	
H2110 - Embryonale duinen	+	=	=	2.01
H2120 - Witte duinen	-	=	=	2.01
H2130A - *Grijze duinen (kalkrijk)		=	=	2.02,
H2130B - *Grijze duinen (kalkarm)	--	>	>	2.02,
H2130C - *Grijze duinen (heischraal)	--	>	>	2.02,
H2140A - *Duinheiden met kraaihei (vochtig)	-	=	>	2.03
H2140B - *Duinheiden met kraaihei (droog)	-	=	>	2.03
H2150 - *Duinheiden met struikhei	+	=	=	2.03
H2160 - Duindoornstruwelen	+	=	=	
H2170 - Kruipwilgstruwelen	+	= (<)	=	
H2180A - Duinbossen (droog)	+	>	>	
H2180B - Duinbossen (vochtig)	-	>	>	2.05,W
H2180C - Duinbossen (binnenduinrand)		=	=	2.08,W
H2190A - Vochtige duinvalleien (open water)	-	>	>	2.05,W
H2190B - Vochtige duinvalleien (kalkrijk)	-	>	=	2.05,W
H2190C - Vochtige duinvalleien (ontkalkt)	-	>	>	2.05,W
H2190D - Vochtige duinvalleien (hoge moerasplanten)	-	=	=	2.05,W
H6230 - *Heischrale graslanden	--	>	>	2.08,W

Tabel 1. Overzicht beschermde habitattypen van Natura 2000-gebied Duinen Terschelling. Daarbij zijn de landelijke staat van instandhouding, de doelstellingen en kernopgaven (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=2&id=n2k4&topic=doelstelling>).

Kernopgaven (3)				
Kernopgaven (2)				
Kernopgaven (1)				
Doelstelling populatie				
Doelstelling kwaliteit leefgebied				
Doelstelling omvang leefgebied				
Landelijke staat van instandhouding				
Habitatsoorten				
H1831 - Drijvende waterweegbree	-	=	=	=
H1903 - Groenknolorchis	--	=	=	= 2.05,W

Tabel 2. Overzicht beschermde habitatsoorten van Natura 2000-gebied Duinen Terschelling. Daarbij zijn de landelijke staat van instandhouding, de doelstellingen en kernopgaven (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=2&id=n2k4&topic=doelstelling>).

Kernopgaven (2)				
Kernopgaven (1)				
Omvang populatie (indicatief t.b.v. draagkracht leefgebied)				
Doelstelling kwaliteit leefgebied				
Doelstelling omvang leefgebied				
Landelijke staat van instandhouding				
Broedvogelsoorten				
A004 - Dodaars	+	=	=	20
A081 - Bruine Kiekendief	+	=	=	45
A082 - Blauwe Kiekendief	--	>	>	40 2.02, 2.05,W
A137 - Bontbekplevier	-	>	>	10 2.01
A138 - Strandplevier	--	>	>	10 2.01
A195 - Dwergstern	--	>	>	20 2.01
A222 - Velduil	--	>	>	10 2.02, 2.05,W
A275 - Paapje	--	>	>	25
A277 - Tapuit	--	>	>	100 2.02,
A295 - Rietzanger	-	=	=	120

Tabel 3. Overzicht beschermde broedvogelsoorten van Natura 2000-gebied Duinen Terschelling. Daarbij zijn de landelijke staat van instandhouding, de doelstellingen, de omvang van de mogelijke populatie en kernopgaven (bron: <http://www.synbiosys.alterra.nl/natura2000/gebiedendatabase.aspx?subj=n2k&groep=2&id=n2k4&topic=doelstelling>).

6.2 Effect beoordeling

6.2.1 Externe werking Duinen Terschelling

Het plangebied maakt geen deel uit van een Natura 2000-gebied. De werkzaamheden en activiteiten in het plangebied kunnen wel een 'externe werking' hebben, als ze toch een verstoring opleveren voor soorten in de Natura 2000-gebied rond het plangebied.

De maatregelen en activiteiten in het plangebied hebben een zeer lokale uitstraling en zullen hooguit soorten in het direct aangrenzende gebied Duinen Terschelling verstoren, niet in de Noordzeekustzone en Waddenzee. De doelstellingen van de laatste twee gebieden worden dan ook niet mee genomen in deze toets.

6.2.2 Habitattypen

De werkzaamheden en activiteiten blijven beperkt tot het plangebied. Ze hebben geen effect op de habitattypen in de Duinen Terschelling: de abiotische omstandigheden zullen grenzend aan het plangebied niet veranderen (water, depositie), er vindt geen ruimtebeslag of versnippering plaats. Het landschap wordt niet aangetast.

Stikstofdepositie

Sommige habitattypen van de duinen van Terschelling zijn (zeer) gevoelig voor de depositie van stikstof. Het is niet waarschijnlijk dat de ontwikkeling en het gebruik van het klimbos een significant negatieve bijdrage levert door stikstofdepositie:

- Tijdens de werkzaamheden worden lokaal extra uitlaatgassen uitgestoten ten opzichte van de huidige situatie. Dit is een zeer tijdelijke en waarschijnlijk geringe uitstoot die opgaat in de achtergrond depositie.
- Naar verwachting zal tijdens de gebruiksfase het aantal extra verkeersbewegingen ten opzichte van de huidige situatie zeer beperkt zijn. Het is immers niet waarschijnlijk dat bezoekers van het klimbos en de huifkarverhuur speciaal voor deze gelegenheid met de auto van het vaste land naar het eiland komen. De meeste bezoekers zullen al op het eiland zijn, het grootste deel zonder auto. Zij zullen op de fiets komen. Enkele bezoekers zullen wél met de auto naar het plangebied komen. Het is zeer aannemelijk dat zij de auto die dag ook zouden gebruiken als het klimbos niet ontwikkeld wordt – zij zouden dan naar een andere trekpleister rijden. Het totale aantal verkeersbewegingen en daarmee de stikstof uitstoot verandert zeer waarschijnlijk niet.

Conclusie

De instandhoudingsdoelstellingen voor de habitattypen komen door de voorgenomen ontwikkelingen niet in gevaar.

6.2.3 Habitatsoorten

Zoals hierboven aangegeven veranderen de abiotische omstandigheden in het Natura 2000-gebied niet en vindt geen ruimtebeslag plaats. Dit betekent dat ook de twee habitatsoorten, groenknolorchis en drijvende waterweegbree, niet in hun voortbestaan worden bedreigd. Beide soorten komen niet direct grenzend of in het plangebied voor, het milieu is voor hen ongeschikt. Groeiplaatsen van deze soorten worden dus niet beschadigd.

Conclusie

De instandhoudingsdoelstellingen voor de habitatsoorten komen door de voorgenomen ontwikkelingen niet in gevaar.

6.2.4 Broedvogels

De habitatsoorten zijn gebonden aan biotopen die niet in en direct langs de rand van het plangebied voorkomen. Daar is geen geschikt biotoop. De soorten zijn dan ook niet waargenomen, zie bijlage 2.

Het aantal passagiers van de huifkarren zal niet veranderen. De huifkarren vertrekken ook nu van deze locatie richting de duinen en het strand. Het aantal huifkarren en passagiers in de Duinen Terschelling zal door de ontwikkeling niet toenemen.

De werkzaamheden zullen worden uitgevoerd buiten de broedperiode en dus geen broed(ende)vogels verstoren. Het terrein zal niet worden verlicht, ook niet na de inrichting.

Conclusie

De instandhoudingsdoelstellingen voor de kwalificerende broedvogels komen door de voorgenomen ontwikkelingen niet in gevaar.

6.3 Cumulatie

Bij de opdrachtgever zijn geen initiatieven bekend die samen met deze ontwikkeling een cumulatief effect kunnen veroorzaken op beschermde natuurwaarden van het N2000-gebied.

6.4 Conclusie Voortoets

De werkzaamheden en het gebruik van het plangebied hebben naar verwachting geen negatief effect op de instandhoudingsdoelstellingen van het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling of de verder weg gelegen Natura 2000-gebieden. Nadere toetsing of het aanvragen van een vergunning is niet nodig.

De conclusie moet ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie.

7

EHS (NATUURNETWERK NEDERLAND)

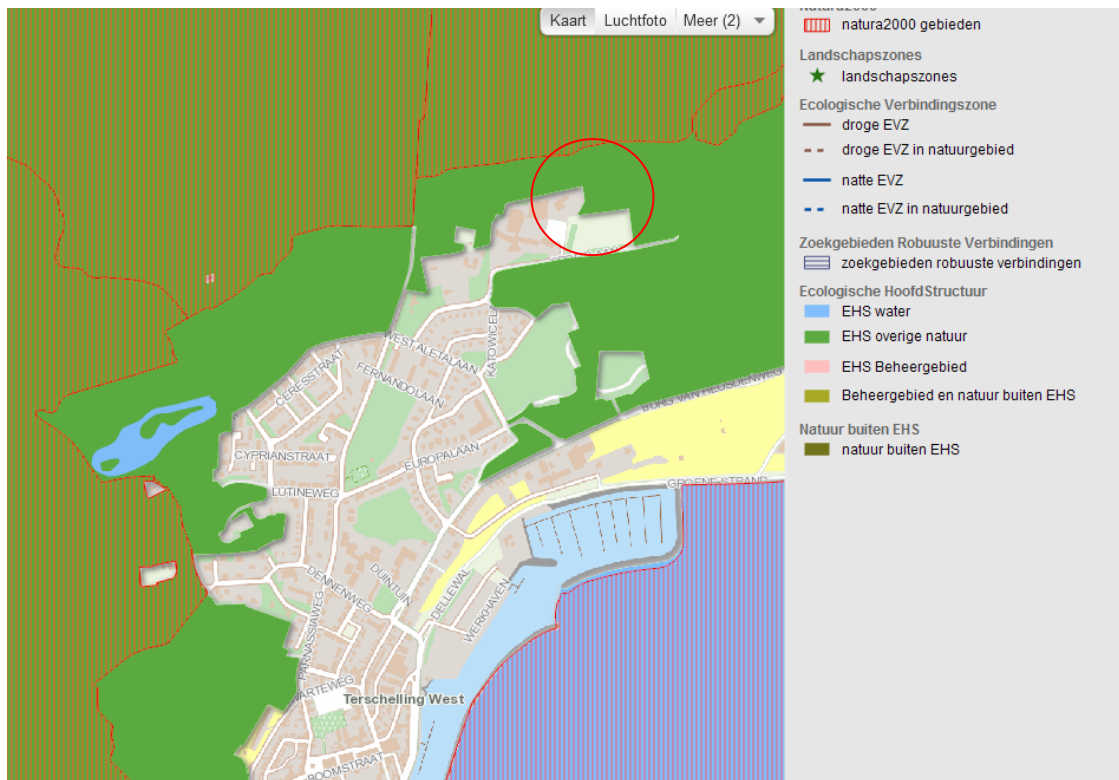
7.1 Inleiding

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) / Natuurnetwerk Nederland is de kern van het Nederlandse natuurbeleid. De EHS is in provinciale structuurvisies uitgewerkt. Het ruimtelijke beleid voor de EHS is gericht op behoud en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden. Daarom geldt in de EHS het 'nee, tenzij-regime'. Indien een voorgenomen ingreep de 'nee tenzij'-afweging met positief gevolg doorloopt, kan de ingreep plaatsvinden, mits eventuele nadelige gevolgen worden gemitigeerd en restschade wordt gecompenseerd.

Uitgangspunt in de nota "Spelregels EHS" is dat geen nettoverlies aan waarden voor wat betreft areaal, kwaliteit en samenhang mag plaatsvinden. Op basis van deze drie aspecten wordt in de volgende paragraaf een beschrijving gegeven van de huidige waarde van het plangebied en het effect van de ontwikkeling op deze waarde.

Indien de natuur- en landschapswaarden van de EHS worden aangetast, dienen mitigerende maatregelen te worden getroffen waarmee de schade zoveel mogelijk wordt beperkt. Per saldo zal op planniveau of gebiedsniveau geen verlies mogen optreden van areaal, kwaliteit en samenhang. Indien er wel schade wordt veroorzaakt dan dient compensatie plaats te vinden.

De locatie van de beoogde gebouwen ligt buiten de EHS, de klimroutes en de zandweg liggen in de EHS als 'overige natuur, zie figuur 7.

Figuur 7. Ligging van het plangebied (cirkel) ten opzichte van de EHS (bron: <http://www.fryslan.nl/kaarten>).

7.2 Effecten

7.2.1 Areaal

De bouwwerkzaamheden vinden plaats buiten de EHS. De klimroutes liggen boven grondniveau. Het areaal EHS zal dus niet afnemen.

7.2.2 Kwaliteit

Zoals aangegeven in hoofdstuk 5 en 6 hebben de werkzaamheden en activiteiten geen effect op de abiotische kwaliteiten in het plangebied of Natura 2000- gebied en daarmee ook niet voor het EHS gebied. De aantallen verkeersbewegingen en recreanten in de EHS veranderen niet, alleen in het plangebied. Dit heeft geen effect op de belangrijkste ecologische waarden (= wettelijk beschermde waarden), zie hoofdstuks 5 en 6. In dit gebied van de EHS komen al mensen, de verstoring zal niet toenemen.

De landschappelijke verandering zal minimaal zijn. Het klimbos verandert het uiterlijk en het functioneren van het bos nauwelijks. Tegenover de verharding van de zandweg staat het verkeersluwer maken van de Longway.

Conclusie

De ecologische kwaliteit van de EHS wordt niet aangetast.

7.2.3 Samenhang

Zoals aangegeven in hoofdstuk 5 en 6 leiden de werkzaamheden en activiteiten niet tot versnippering. De samenhang binnen de EHS zal niet veranderen.

7.3 Conclusie

Met de ingreep is geen sprake van een aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Vervolgstappen zijn niet nodig.

8

CONCLUSIES EN VERVOLGSTAPPEN

8.1 Flora- en faunawet

In tabel 4 zijn de conclusies van dit rapport met betrekking tot de Flora- en faunawet samengevat.

8.1.1 Licht beschermde soorten

De ingreep zal naar verwachting leiden tot tijdelijke verstoring en een beperkt verlies van leefgebied van enkele soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Dit heeft geen invloed op de gunstige staat van instandhouding van deze soorten, omdat er voldoende leefgebied aanwezig blijft en het relatief algemene soorten betreft. Voor deze soorten geldt een landelijke vrijstelling. Een ontheffing Flora- en faunawet is daarom niet noodzakelijk.

8.1.2 Middelmatig en zwaar beschermde soorten

Orchideeën: groeiplekken behouden of gedragscode/ontheffing

De groeiplaats van de orchideeën kan worden ontzien tijdens de werkzaamheden en het gebruik. De locatie van de planten, de bescherming daarvan en de te volgen werkwijze moet door een ter zake kundige worden vastgelegd in een werkprotocol.

Wanneer niet kan worden gegarandeerd dat de groeiplaatsen van de dennenorchtis en keverorchis zowel tijdens de werkzaamheden als tijdens het gebruik worden beschermd tegen beschadiging en vernietiging, moet worden gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode of een ontheffing worden aangevraagd.

Vleermuizen: werken onder voorwaarden

De werkzaamheden, de herinrichting en het gebruik van het plangebied zullen geen effect hebben op gebouwbewonende soorten. Zo lang geen bomen met holtes en loshangend schors worden gekapt, worden ook eventuele verblijfplaatsen van boombewonende soorten niet aangetast.

Uitgangspunten hierbij zijn dat:

- De werkzaamheden uitsluitend overdag uit gevoerd worden (m.n. in actieve periode van vleermuizen- april t/m november)
- Geen (extra) verlichting aan gebracht wordt.
- Bomen met holtes en loshangend schors en enkele bomen daaromheen worden niet gekapt (zoals beschreven in de Gedragscode Bosbeheer).

Indien blijkt dat hieraan niet wordt voldaan, dan is nader onderzoek naar het gebruik van het plangebied door vleermuizen noodzakelijk. Aan de hand van dit nader onderzoek kan dan bepaald worden of een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet noodzakelijk is.

Reptielen en amfibieën: nader onderzoek

Nader onderzoek moet aantonen in welke mate het zandpad (inclusief werkstrook) nu door de zandhagedis, levendbarende hagedis en rugstreeppad wordt gebruikt en wat de effecten van verharding op deze soorten zullen zijn. Op basis van de uitkomsten van het onderzoek wordt bepaald of een ontheffing noodzakelijk is.

8.1.3 Rekening houden met vogels

Voor alle beschermde, inheemse (ook de algemeen voorkomende) vogelsoorten geldt vanuit de Flora- en faunawet een verbod op handelingen die nesten of eieren beschadigen of verstoren. Ook handelingen die een vaste rust- of verblijfplaats van beschermde vogels verstoren zijn niet toegestaan. In de praktijk betekent dit dat versturende werkzaamheden alleen buiten het broedseizoen¹ uitgevoerd mogen worden. Werkzaamheden binnen het broedseizoen zijn allen mogelijk indien door een deskundige is vastgesteld dat er met de werkzaamheden geen nesten van broedvogels worden verstoord.

8.1.4 Zorgplicht en zorgvuldig handelen

In het kader van de zorgplicht uit de Flora- en faunawet zijn de volgende maatregelen noodzakelijk:

- Tijdens de uitvoering dient men alert te zijn op aanwezigheid van fauna en deze, indien noodzakelijk, te verplaatsen.
- Bij onvoorziene situaties dient contact opgenomen te worden met een ter zake kundige over de wijze van handelen.
- De ingrepen in het landschap en de verstoring wordt zo beperkt mogelijk gehouden, opdat zo min mogelijk verblijfplaatsen en dieren aangetast worden.
- Werkzaamheden mogen niet uitgevoerd worden na zonsondergang en niet voor zonsopgang. Het werkterrein wordt na zonsondergang niet verlicht ten behoeve van de werkzaamheden.

8.2 Geldigheid onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd conform de landelijk geldende richtlijnen. Het bevoegd gezag (ministerie van Economische Zaken in deze) hanteert de volgende definitie voor de geldigheid van onderzoeken naar strikt beschermde soorten (tabel 3 soorten en vogels):

“Onderzoeksgegevens mogen maximaal 3 jaar oud zijn in gebieden waar weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen zijn opgetreden in de afgelopen drie jaar. In gebieden waar dit niet voor geldt, moeten de gegevens recenter zijn.”

¹ In het kader van de Flora- en faunawet wordt voor het broedseizoen geen standaardperiode gehanteerd. Van belang is of een broedgeval verstoord wordt, ongeacht de datum. Globaal gaat het echter om de periode van 15 maart tot 15 juli.

Voor onderzoeken waar alleen soorten van tabel 1 en/of 2 van de Flora- en faunawet aan de orde zijn, mag worden volstaan met een geldigheid van 5 jaar. Waarbij ook geldt dat er in die periode weinig of geen ruimtelijke of kwalitatieve veranderingen optreden.

Dit rapport gaat in op de effecten van de ontwikkeling zoals beschreven in hoofdstuk 2.2. Wijzigingen of aanpassingen in de ontwikkeling kunnen tot andere conclusies ten aanzien van de effecten op beschermde soorten leiden.

8.3 Natuurbeschermingswet

De werkzaamheden en de activiteiten in het plangebied hebben geen negatief effect op de habitattypen, habitatsoorten en kwalificerende broedvogels. De instandhoudingsdoelstellingen voor het Natura 2000-gebied Duinen Terschelling komen door de voorgenomen ontwikkelingen niet in gevaar. Een vergunning in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 is dan ook niet nodig.

Deze conclusie moet ter goedkeuring worden voorgelegd aan de provincie.

8.4 EHS (Natuurnetwerk Nederland)

Met de ingreep is geen sprake van een aantasting van de wezenlijke waarden en kenmerken van de EHS. Vervolgstappen zijn niet nodig.

8.5 Vervolgstappen

- Conclusie Voortoets ter goedkeuring voorleggen aan provincie.
- Opstellen werkprotocol inclusief bescherming van de groeiplaats van de orchideeën.
- Bij vleermuizen genoemde uitgangspunten opnemen in dit werkprotocol.
- Nader onderzoek naar het voorkomen van zandhagedis, levendbarende hagedis en rugstreepad. Op basis van de uitkomsten:
 - o Geen vervolgstappen nodig
 - o Ontheffing aanvragen
 - o Eventueel maatregelen opnemen in het werkprotocol.

Tabel 4 Resultaten (mogelijk) aanwezige beschermde flora en fauna in het plangebied.

Tabel	Soort(groep)	Gebruik gebied	Effect ruimtelijke ontwikkelingen	Ontheffing	Vervolg Nader onderzoek / mitigerende en/of compenserende maatregelen
1	Algemene grondgebonden zoogdieren	Leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
1	Algemene amfibieën	Leefgebied	Tijdelijke aantasting leefgebied, doden, op termijn weer geschikt leefgebied	Nee	Zorgplicht
2	Levendbarende hagedis	Mogelijk onderdeel van leefgebied	Onbekend	Onbekend	Nader onderzoek
2	Dennenorchis Keverorchis	Groeiplaats	Geen, groeiplaats kan ontzien worden	Nee, mits	Groeiplaats wordt ontzien of wordt gewerkt conform een goedgekeurde gedragscode, zorgplicht
3	Vleermuizen	Mogelijk verblijfplaats	Bij behoud van boomholtes geen effect	Nee, mits	Aan voorwaarden wordt voldaan, zie 7.1.2, zorgplicht
3	Zandhagedis, Rugstreeppad	Mogelijk onderdeel van leefgebied	Onbekend	Onbekend	Nader onderzoek
V	Vogels	Broedlocatie	Mogelijke verstoring	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren, zorgplicht
V5	Vogels –categorie 5	Broedlocatie	Mogelijke verstoring	Nee, mits	Werkzaamheden buiten broedseizoen uitvoeren, zorgplicht

LITERATUURLIJST

- Creemers R.C.M. & van Delft J.J.C.W. (2009). *De amfibieën en reptielen van Nederland, - Nederlandse fauna 9*. Nationaal Natuurhistorisch Museum Naturalis, European invertebrate Survey – Nederland, Leiden.
- Dienst Regelingen (2009). *Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijk ingrepen*.
- Eelerwoude (2015), *Sportlaan West-Terschelling Beeldkwaliteitsplan maart 2015*
- Kadaster (2011). *Topografische Kaart Nederland - 1:25.000*. Emmen, Kadaster.
- Koninklijke Vermande (1999-2009). *Planten en dieren, Flora- en faunawet, band 1, 2, 3, 4 en 5*. SDU Uitgeverij, Den Haag
- Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (2004). *501 Algemene Maatregel van Bestuur in verband met wijziging van artikel 75 van de Flora- en faunawet en enkele andere wijzigingen*. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden.
- Zumkehr, P.J., 2012, *Het voorkomen van Kleine keverorchis Neottia cordata, Dennenorchis Goodyera repens en andere zeldzame plantensoorten in de bossen van WestTerschelling in relatie tot het toekomstig bosbeheer*, Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Midsland Terschelling
- Zumkehr, P.J., 2013, *Monitoring van dagvlinders, libellen en sprinkhanen op Terschelling in 2012*, Zumkehr Ecologisch Adviesbureau, Midsland Terschelling

Natura 2000: - www.synbiosys.alterra.nl/natura2000

Soortinformatie: - www.zoogdiervereniging.nl

- www.ravon.nl

- www.libellennet.nl

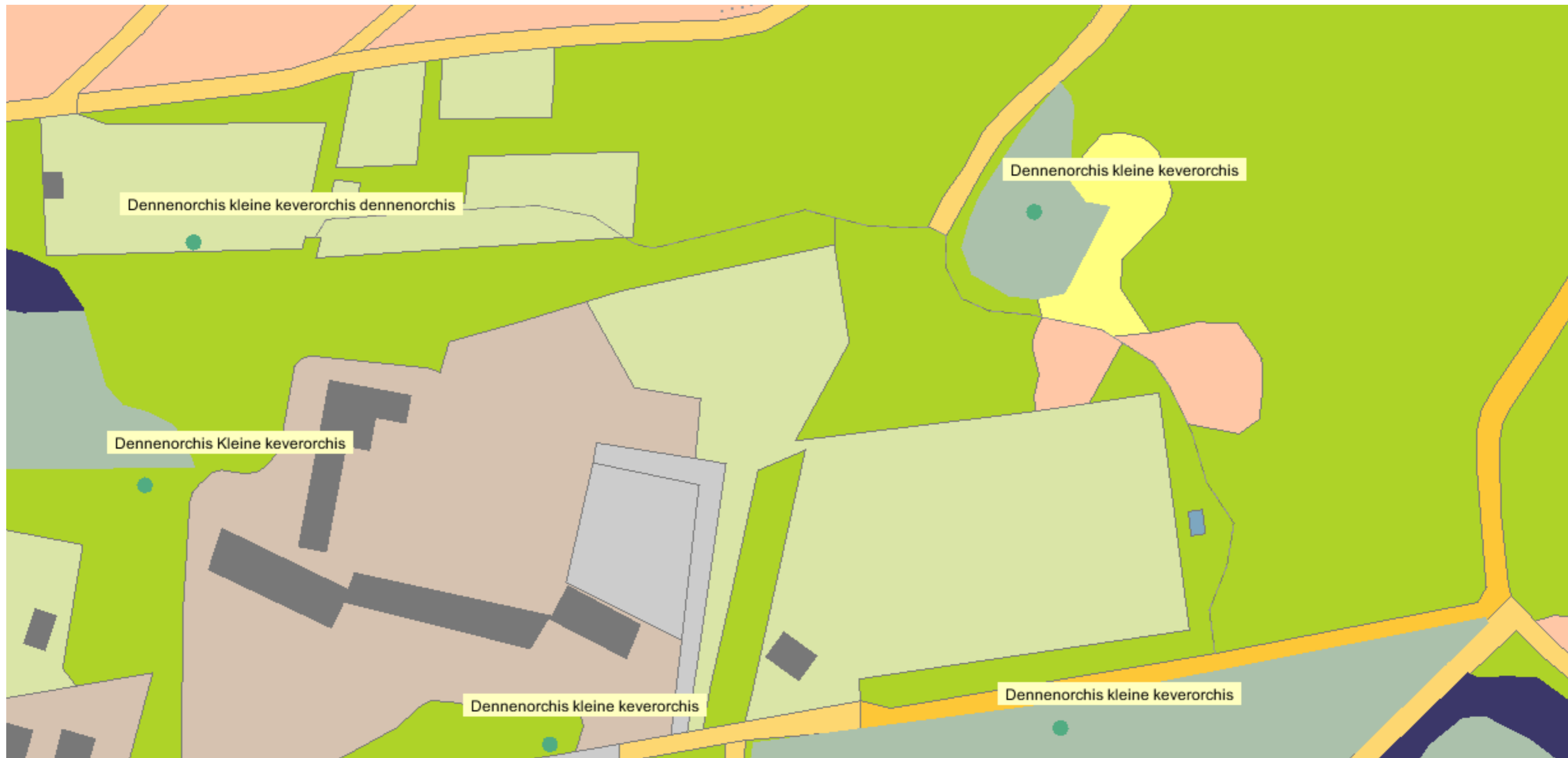
Waarnemingen: - www.waarneming.nl

BIJLAGEN

Bijlage 1 – Voorkomen van orchideeën

Bijlage 2 – Broedvogelterritoria 2012 (bijzondere soorten) en 2006 (alle soorten)

BIJLAGE 1- ORCHIDEEËN

**BIJLAGE 2- BROEDVOGELTERRITORIA
IN 2006 EN 2012**

